

Õiguskantsleri Kantselei
info@oiguskantsler.ee

12.03.2026 nr 14-1/2666

Sõiduõiguse kontrollimine linnaliinibussides

Pöördume Teie poole palvega selgitada, kas sõiduõiguse kontrollimise eesmärgil bussi lühiajaline peatamine on õiguslikult lubatav ning kooskõlas põhiseadusega.

Ühistranspordiseaduse (ÜTS) § 13 lg 1 p 11 kohaselt tagab omavalitsusorgan oma haldusterritooriumil koos vedajatega ühistranspordi teenindustaseme normide järgimise, piletite väljastamise korralduse ning korraldab piletikontrolli valla- või linnaliinidel. Riikliku järelevalve pädevus tuleneb valla- ja linnavalitsusele ÜTS § 80 lg 1 ja lg 2 alusel.

ÜTS § 85 lg 1 kohaselt karistatakse kehtiva piletita sõidu eest bussis, trammis, trollibussis või reisirongis rahatrahviga kuni 10 trahviühikut. ÜTS § 95 lg 2 p 2 järgi on nimetatud väärtegade kohtuväline menetleja valla- või linnavalitsus.

ÜTS § 81 lg 1 p 2 annab riikliku järelevalve teostajale õiguse järelevalve teostamiseks siseneda ruumi, ühissõidukisse ja sõidukisse, millel on ühissõiduki tunnust matkiv tunnus. ÜTS § 83 lg 4 kohaselt on sõitja kohustatud esitama kontrollimisõigusega isikule pileti ja sõidusoodustuse õigust tõendava dokumendi.

Sõiduõiguse kontrollimist on seni teostatud seisvas bussis, mis võimaldab kontrolli läbi viia ohutult mõne minuti jooksul. Liikuv busis kontrolli teostamine on küll võimalik, kuid tekitab sõiduki manööverdamisel ja pidurdamisel potentsiaalset ohtu nii reisijatele kui ka kontrolliõigusega isikutele.

Bussi lühiajaline peatamine kontrolli teostamise ajaks puudutab reisijate liikumisvabadust, mis on kaitstud põhiseaduse (PS) § 34 alusel. PS § 11 kohaselt peavad põhiõiguste piirangud olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. Korrakaitseaduse (KorS) § 7 p 1 ja 2 kohaselt peab korrakaitseorgan kohaldama mitmest sobivast meetmest seda, mis isikut ja üldsust eeldatavalt kõige vähem kahjustab, ning kohaldama ainult proportsionaalset meetet, arvestades meetmega taotletavat eesmärki.

Palume selgitada, kas bussi lühiajaline peatamine sõiduõiguse kontrollimise ajaks on reisijate suhtes õigustatud ning kooskõlas PS §-ga 11, PS §-ga 34 ning KorS §-s 7 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega, arvestades et eesmärgiks on nii reisijate kui kontrolliõigusega isikute ohutuse tagamine.

Lugupidamisega
(allkirjastatud digitaalselt)
Karmo Näkk
linnamajanduse osakonna juhataja

Eget Kitsing
511 2393, eget.kitsing@parnu.ee